

A • Legyen $f(x) = \cos(3x)$! Szamold ki f harmadrendu Taylor-polinomjat az $x = 0$ pont körül!

B • Keresd meg az $f(x) = x^2 - 2x^3$ fuggveny szelsoertekeit es hatarozd meg azok tipusat!

$$\begin{array}{l|l} \textcircled{A} & x=0 \\ f(x) = \cos(3x) & f(0) = \cos(3 \cdot 0) = 1 \quad \textcircled{1p} \\ f'(x) = -\sin(3x) \cdot 3 & f'(0) = -0 \cdot 3 = 0 \\ f''(x) = -\cos(3x) \cdot 3^2 & f''(0) = -1 \cdot 3^2 = -9 \\ f'''(x) = \sin(3x) \cdot 3^3 & f'''(0) = 0 \cdot 3^3 = 0 \end{array}$$

$$\cos(3x) \approx 1 + 0x + \frac{(-9)}{2!}x^2 + \frac{0}{3!}x^3 = 1 - \frac{9}{2}x^2 \quad \textcircled{2p}$$

$$\textcircled{B} \quad f(x) = x^2 - 2x^3$$

$$f'(x) = 2x - 6x^2$$

$$f''(x) = 2 - 12x \quad \textcircled{1p}$$

Szelso ertekek lehetséges helyei: $f'(x) = 0$

$$0 = 2x - 6x^2 = 2x(1 - 3x)$$

$$\textcircled{1p} \quad x_1 = 0$$

$$f''(x_1) = 2 - 12 \cdot 0 = 2 > 0$$

$\textcircled{1p}$ MIN

$$x_2 = \frac{1}{3} \quad \textcircled{1p}$$

$$f''(x_2) = 2 - 12 \cdot \frac{1}{3} = -2 < 0$$

MAX $\textcircled{1p}$

- A • Ird fel az $f(x) = x^3 + x^2$ függvénynek az $x = 2$ pontba húzott érintőjének az $y(x)$ egyenletét!
- B • Legyen $f(x) = x^3 + x^2$. Mennyi $\frac{f(2+\Delta x) - f(2)}{\Delta x}$?
- C • Mennyi az előző kifejezés limesze ahogy $\Delta x \rightarrow 0$?
- D • Legyen $f(x) = 1/x^2$, $x_0 = 3$. Ird fel $f(x)$ -nel az $y(x)$ lineáris közelítést az x_0 pont körül!
- E • Adj meg a közelítés $|f(x_0 + \Delta x) - y(x_0 + \Delta x)|$ hibájára minél jobb becslést Δx függvényében (azon felteves mellett, hogy $\Delta x \in [0, 0.1]$)!

2) (A) $f(2) = 2^3 + 2^2 = 12$, $f'(x) = 3x^2 + 2x$, $f'(2) = 3 \cdot 2^2 + 2 \cdot 2 = 16$
 $y(2 + \Delta x) = 12 + 16\Delta x$, $y(x) = 12 + 16(x - 2) = 16x - 20$

2) (B)
$$\frac{f(2 + \Delta x) - f(2)}{\Delta x} = \frac{[(2 + \Delta x)^3 + (2 + \Delta x)^2] - [2^3 + 2^2]}{\Delta x}$$

$$= \frac{[2^3 + 3 \cdot 2^2 \cdot \Delta x + 3 \cdot 2 \Delta x^2 + \Delta x^3] + [2^2 + 2 \cdot 2 \cdot \Delta x + \Delta x^2] - [2^3 + 2^2]}{\Delta x}$$

$$= \frac{16\Delta x + 7\Delta x^2 + \Delta x^3}{\Delta x} = 16 + 7\Delta x + \Delta x^2$$

1) (C) $\lim_{\Delta x \rightarrow 0} 16 + 7\Delta x + \Delta x^2 = 16$

2) (D) $f(3) = \frac{1}{3^2} = \frac{1}{9}$, $f'(x) = -2 \cdot x^{-3}$, $f'(3) = -\frac{2}{3^3} = -\frac{2}{27}$
 $y(3 + \Delta x) = \frac{1}{9} - \frac{2}{27}\Delta x$, $y(x) = \frac{1}{9} - \frac{2}{27}(x - 3) = -\frac{2}{27}x + \frac{1}{9}$

(E) $f''(x) = -2 \cdot (-3) x^{-4} = \frac{6}{x^4}$

1) $|hiba(\Delta x)| \leq \frac{1}{2} \Delta x^2 \cdot \max_{z \in [x_0, x_0 + \Delta x]} |f''(z)|$

$\max_{z \in [3, 3 + \Delta x]} \left| \frac{6}{z^4} \right| = \frac{6}{3^4} = \frac{2}{27}$ ($\Delta x \in [0, 0.1]$)

2) $|hiba(\Delta x)| \leq \frac{1}{2} \Delta x^2 \cdot \frac{2}{27} = \frac{\Delta x^2}{27}$

3. (((2+1+2)+(2+3) pont)

• Legyen $f(x) = x^3 - 5x$.

- Mennyi $\frac{f(1+\Delta x) - f(1)}{\Delta x}$? (Segitseg: $(a+b)^3 = a^3 + 3a^2b + 3ab^2 + b^3$)

$$\begin{aligned} &= \frac{[(1+\Delta x)^3 - 5(1+\Delta x)] - [1^3 - 5 \cdot 1]}{\Delta x} = \\ &= \frac{[(1 + 3\Delta x + 3\Delta x^2 + \Delta x^3) - (5 + 5\Delta x)] - [1^3 - 5]}{\Delta x} = \frac{-2\Delta x + 3\Delta x^2 + \Delta x^3}{\Delta x} = \\ &= -2 + 3\Delta x + \Delta x^2 \end{aligned}$$

- Mennyi az elozo kifejezes limesze ahogy $\Delta x \rightarrow 0$?

$$\lim_{\Delta x \rightarrow 0} -2 + 3\Delta x + \Delta x^2 = -2$$

- Ird fel f érintőjének az $y(x)$ egyenletet az $x_0 = 1$ pontban!

$$f'(1) = -2, f(1) = 1^3 - 5 \cdot 1 = -4$$

$$\begin{aligned} y(x) &= f(1) + f'(1) \cdot (x - 1) = -4 - 2(x - 1) = \\ &= -2x - 2 \end{aligned}$$

• Mennyi $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^{-5x} - 1}{\operatorname{tg}(7x)}$?

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^{-5x} - 1}{\operatorname{tg}(7x)} = \frac{0}{0} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^{-5x} \cdot (-5)}{\frac{1}{\cos^2(7x)} \cdot 7} = \frac{e^{-5 \cdot 0} \cdot (-5)}{\frac{1}{\cos^2(7 \cdot 0)} \cdot 7} = -\frac{5}{7}$$

• Mennyi $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x}{\ln(x)}$?

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x}{\ln x} = \frac{\infty}{\infty} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{1/x} = \lim_{x \rightarrow \infty} x = \infty$$

3. (2+3+2+3 pont) Legyen $f(x) = x^2 - x^3 = x^2(1-x) = -1 \cdot x^2 \cdot (x-1)$

- Mennyi f, f', f'' ?

$$f'(x) = 2x - 3x^2$$

$$f''(x) = 2 - 6x$$

- Hol vannak f szélsőértékei és milyen típusúak?

$$f'(x) = 2x - 3x^2 = x(2 - 3x) = 0 \rightarrow x_1 = 0$$

$$x_2 = \frac{2}{3}$$

$$f''(x_1) = f''(0) = 2 - 6 \cdot 0 = 2 > 0$$

$$f''\left(\frac{2}{3}\right) = 2 - 6 \cdot \frac{2}{3} = -2 < 0$$

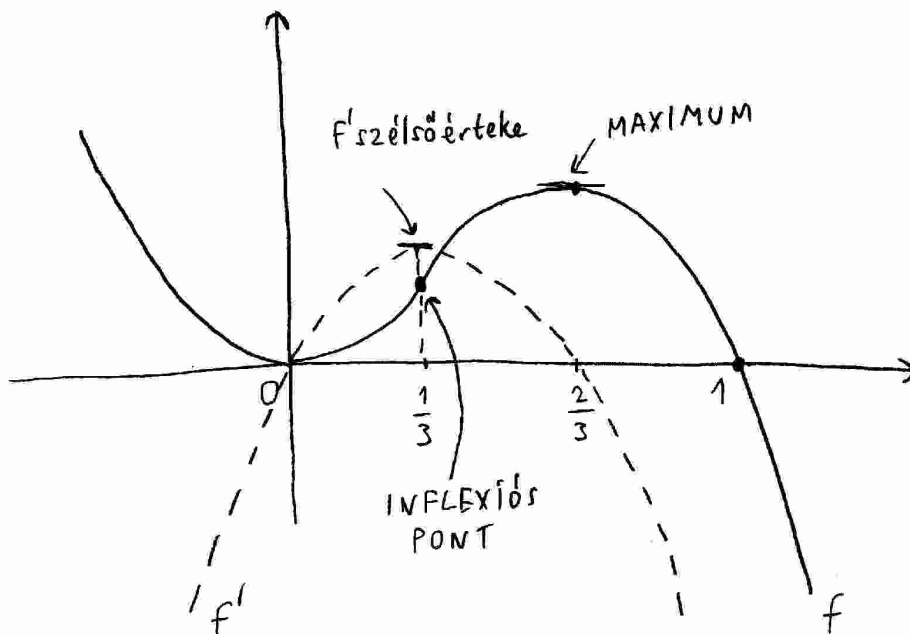
(lokális) MINIMUM

MAXIMUM

- Hol van f inflexios pontja?

$$f''(x_{\text{infl}}) = 2 - 6x = 0 \rightarrow x_{\text{infl}} = \frac{1}{3}$$

- Rajzold le f -t és f' -t (utóbbit szaggatott vonallal) ugyanarra az ábrára!

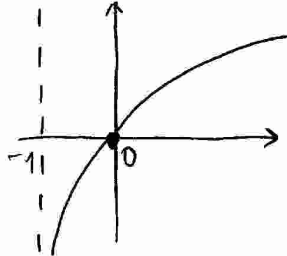

Név:

Alíírás:

1. Beugro feladatok (otbol legalabb három helyes megoldas szukseges) 5×2 pont.

- Rajzold le az alábbi függvenyt! $f(x) = \ln(x+1)$

- Számold ki az alábbi függvény inverzet! $f(x) = e^{x-3}$

$$y = e^{x-3} \qquad f^{-1}(y) = \ln y + 3$$

$$\ln y = \ln(e^{x-3}) = x-3 \qquad f^{-1}(x) = \ln x + 3$$

$$x = \ln y + 3$$

- Számold ki a következő sorozat határértékét ahogy $n \rightarrow \infty$! $a_n = (2 - \frac{2}{5n})^n$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} (2 - \frac{2}{5n})^n = \lim_{n \rightarrow \infty} 2^n = \infty$$

- Számold ki a következő függvény x szerinti deriváltját! $f(x) = \cos(-2x-9)$

$$[\cos(-2x+9)]' = -\sin(-2x+9) \cdot (-2)$$

- Legyen $f(x) = 4x + x^2$. Melyik x_{sz} pontban nulla f deriváltja? Mennyi $f''(x_{sz})$? Milyen szélsőértéke van f -nek az x_{sz} pontban?

$$f'(x) = 4 + 2x \longrightarrow 4 + 2x_{sz} = 0 \longrightarrow x_{sz} = -2$$

$$f''(x) = 2$$

$$f''(x_{sz}) = f''(-2) = 2 > 0$$

↓
MINIMUM

2. (5 × 2 pont) Számold ki a következő függvények deriváltjait!

• $\operatorname{tg}(3x) \ln(-3x)$

$$\begin{aligned} [\operatorname{tg}(3x) \cdot \ln(-3x)]' &= [\operatorname{tg}(3x)]' \cdot \ln(-3x) + \operatorname{tg}(3x) \cdot [\ln(-3x)]' = \\ &= \frac{1}{\cos^2(3x)} \cdot 3 \cdot \ln(-3x) + \operatorname{tg}(3x) \cdot \frac{1}{-3x} \cdot (-3) \end{aligned}$$

• $\sin(\sqrt{x+1})$

$$\begin{aligned} [\sin(x+1)^{1/2}]' &= \sin'((x+1)^{1/2}) \cdot [(x+1)^{1/2}]' = \\ &= \cos((x+1)^{1/2}) \cdot \frac{1}{2} (x+1)^{-1/2} \end{aligned}$$

• $(\sqrt[2]{8x} + \frac{1}{(3x)^4} + \operatorname{tg}(x) + \operatorname{ctg}(4x))'$

$$\begin{aligned} &= \frac{1}{2} (8x)^{-1/2} \cdot 8 + (-4)(3x)^{-5} \cdot 3 + \\ &\quad + \frac{1}{\cos^2 x} - \frac{1}{\sin^2(4x)} \cdot 4 \end{aligned}$$

\downarrow
 $(8x)^{1/2}$
 \downarrow
 $(3x)^{-4}$

• $\frac{\sqrt{4x-2}}{\sin(x-1)}$

$$\begin{aligned} \left[\frac{(4x-2)^{1/2}}{\sin(x-1)} \right]' &= \frac{[(4x-2)^{1/2}]' \cdot \sin(x-1) - (4x-2)^{1/2} \cdot [\sin(x-1)]'}{(\sin(x-1))^2} \\ &= \frac{\frac{1}{2} (4x-2)^{-1/2} \cdot \sin(x-1) - (4x-2)^{1/2} \cdot \cos(x-1)}{(\sin(x-1))^2} \end{aligned}$$

• $2^{3x} e^{-x+2}$

$$\begin{aligned} [2^{3x} \cdot e^{-x+2}]' &= [2^{3x}]' \cdot e^{-x+2} + 2^{3x} \cdot [e^{-x+2}]' = \\ &= [\ln 2 \cdot 2^{3x} \cdot 3] \cdot e^{-x+2} + 2^{3x} \cdot e^{-x+2} \cdot (-1) \end{aligned}$$

vagy

$$\begin{aligned} &= [e^{\ln 2 \cdot (3x) + (-x+2)}]' = [e^{\ln 2 \cdot (3x) - x + 2}]' = \\ &= e^{\ln 2 \cdot (3x) - x + 2} \cdot (\ln 2 \cdot 3 - 1) \end{aligned}$$

3. (5+5 pont)

$$f(0) = 2 + e^{0+1} = 2 + e$$

- Legyen $f(x) = 2 + e^{x+1}$. Számold ki f harmadrendű Taylor-polinomját az $x = 0$ pont körül!

$$f'(x) = e^{x+1} \quad f'(0) = e$$

$$f''(x) = e^{x+1} \quad f''(0) = e$$

$$f'''(x) = e^{x+1} \quad f'''(0) = e$$

$$\begin{aligned} f(x) &\approx T_3(x) = (2+e) + e \cdot x + \frac{e}{2!} x^2 + \frac{e}{3!} x^3 = \\ &= 2+e + ex + \frac{e}{2} x^2 + \frac{e}{6} x^3 \end{aligned}$$

- Keresd meg az $f(x) = 2x^2 - x^4$ függvény szélsőértékeit és határozd meg azok típusát!

$$f'(x) = 4x - 4x^3 = 4x(1-x^2) = 4x(1-x)(1+x)$$

$$4x(1-x)(1+x) = 0 \longrightarrow$$

$$\longrightarrow x_1 = 0 \quad x_2 = 1 \quad x_3 = -1$$

$$f''(x) = 4 - 12x^2$$

$$\begin{aligned} f''(x_1) &= f''(0) = \\ &= 4 - 12 \cdot 0^2 = 4 \end{aligned}$$

$$4 > 0$$

MINIMUM

$$\begin{aligned} f''(x_2) &= f''(1) = \\ &= 4 - 12 \cdot 1^2 = -8 \end{aligned}$$

$$-8 < 0$$

MAXIMUM

$$\begin{aligned} f''(x_3) &= f''(-1) = \\ &= 4 - 12 \cdot (-1)^2 = -8 \end{aligned}$$

$$-8 < 0$$

MAXIMUM

2. (5 × 2 pont) Szamold ki a kovetkezo fuggvenyek derivaltjait!

$$\begin{aligned} \bullet \frac{2+x^3}{3+x^2} & \\ \left(\frac{2+x^3}{3+x^2} \right)' &= \frac{(2+x^3)' \cdot (3+x^2) - (2+x^3) \cdot (3+x^2)'}{(3+x^2)^2} = \\ &= \frac{3x^2 \cdot (3+x^2) - (2+x^3) \cdot 2x}{(3+x^2)^2} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \bullet \left(\sqrt[3]{x^7} + \frac{1}{x^3} + \sin(3x) + \ln(2x) \right)' &= \\ \begin{matrix} \uparrow & \uparrow \\ x^{7/3} & x^{-3} \end{matrix} &= \frac{7}{3} x^{4/3} + (-3) x^{-4} + \cos(3x) \cdot 3 + \frac{1}{2x} \cdot 2 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \bullet \frac{\ln(4x)}{\frac{1}{x}+1} & \\ \left[\frac{\ln(4x)}{\frac{1}{x}+1} \right]' &= \frac{[\ln(4x)]' \cdot \left(\frac{1}{x}+1\right) - \ln(4x) \left[\frac{1}{x}+1\right]'}{\left(\frac{1}{x}+1\right)^2} = \\ &= \frac{\frac{1}{4x} \cdot 4 \cdot \left(\frac{1}{x}+1\right) - \ln(4x) \cdot \left(-\frac{1}{x^2}\right)}{\left(\frac{1}{x}+1\right)^2} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \bullet \sin(\ln(2x)) & \\ [\sin(\ln(2x))] &' = \sin'(\ln(2x)) \cdot (\ln(2x))' = \\ &= \cos(\ln(2x)) \cdot \frac{1}{2x} \cdot 2 \end{aligned}$$

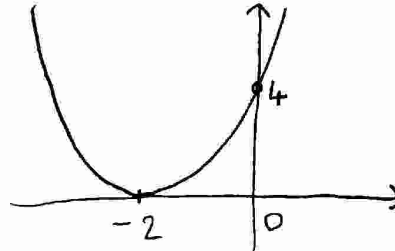
$$\begin{aligned} \bullet \frac{\sqrt[8]{-x+2}}{\operatorname{ctg}(2x)} & \\ \left[\frac{(-x+2)^{1/8}}{\operatorname{ctg}(2x)} \right]' &= \frac{[(-x+2)^{1/8}]' \cdot \operatorname{ctg}(2x) - (-x+2)^{1/8} \cdot [\operatorname{ctg}(2x)]'}{[\operatorname{ctg}(2x)]^2} = \\ &= \frac{\frac{1}{8} (-x+2)^{-7/8} \cdot (-1) \cdot \operatorname{ctg}(2x) - (-x+2)^{1/8} \cdot \left[-\frac{1}{\sin^2(2x)} \cdot 2 \right]}{[\operatorname{ctg}(2x)]^2} \end{aligned}$$

Név:

Aláírás:

1. Beugro feladatok (otbol legalabb harom helyes megoldas szukseges) 5×2 pont.

- Rajzold le az alábbi függvenyt! $f(x) = (x+2)^2$

- Számold ki az alábbi függvény inverzet! $f(x) = 2 \ln(x+5)$

$$y = 2 \ln(x+5) \quad x = e^{y/2} - 5$$

$$\frac{y}{2} = \ln(x+5) \quad f^{-1}(y) = e^{y/2} - 5$$

$$e^{y/2} = e^{\ln(x+5)} = (x+5) \quad f^{-1}(x) = e^{x/2} - 5$$

- Számold ki a következő sorozat határértékét ahogy $n \rightarrow \infty$! $a_n = \frac{3n+1}{2n+4}$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{3n+1}{2n+4} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{3+1/n}{2+4/n} = \frac{3}{2}$$

- Számold ki a következő függvény x szerinti deriváltját! $f(x) = \frac{1}{34x+1}$

$$\left[(34x+1)^{-1} \right]' = -1 \cdot (34x+1)^{-2} \cdot 34$$

- Ird fel az alábbi függvény elsőrendű Taylor sorát (lineáris közelítést) az $x=0$ pont körül!

$$f(x) = 1 + \sin(3x) \quad f(0) = 1 + \sin(3 \cdot 0) = 1$$

$$f'(x) = \cos(3x) \cdot 3 \quad f'(0) = \cos(3 \cdot 0) \cdot 3 = 3$$

$$f(x) \approx T_1(x) = 1 + 3x$$